

Charakteristika prof. RNDr. Františka Hyhlíka pro zvolení
členem korespondentem ČSAV

univ.prof.RNDr. František H y h l í k
nar. 20.10.1905

vedoucí katedry psychologie a pedagogiky fakulty sociálních
věd a publicistiky UK

Člen KSČ

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV navrhuje
prof. RNDr. Františka Hyhlíka ke zvolení členem korespondentem
Československé akademie věd.

F. Hyhlík se narodil 20.10.1905 v Lokonosech u Nového Bydžova. Jeho otec byl tesařem, matka zemědělskou dělnicí. Středoškolská studia absolvoval v Hradci Králové. Po maturitě v r. 1924 si zapsal na Českém vysokém učení technickém v Praze obor speciálních nauk. Od r. 1925 pokračoval ve studiích stejných oborů na přírodovědecké fakultě University Karlovy. Další soustředěný zájem věnoval filosofii exaktních věd: navštěvoval přednášky a semináře prof. Karla Vorovky, jehož se stal neoficiálním asistentem. Po dokončení vysokoškolských studií (1929) a po návratu z vojenské přesenní služby nastoupil prof. Hyhlík jako výpomocný profesor na státní reálku v Turnově, kde nesetřval dlouho. 1. září 1931 zahájil F. Hyhlík své osmileté pedagogické působení na Slovensku. Zde vyvíjel rozsáhlou, časově náročnou osvětovou činnost v nejširším a nejlepším slova smyslu. Nevyhýbal se přitom ani vysvětlování aktuálních politických událostí. V letech 1934-37 byl organizován v sociálně demokratické straně, v níž pracoval intenzivně v Dělnické akademii. Zároveň v té době začíná publikovat i odborné články. Po vytvoření Slovenského státu v r. 1939 odchází na vlastní žádost do Prahy, kde byl ustanoven profesorem na reálném gymnasiu v Praze VIII. Po příchodu do Čech již neučil, byl pouze veden v osobním stavu učitelů, a to až do r. 1949. Od 1. září 1939 byl totiž uvolněn pro odbornou a vědeckou činnost v Ústavu lidské práce (později Československý ústav práce), který byl jednou z nejvýznamnějších institucí svého druhu v evropském měřítku. Zde od r. 1945 zastává místo přednosty oboru pro pracovní výchovu, vedení a hodnocení lidí, tj. věnuje^{se} zde systematicky poradenské a vědecko-výzkumné činnosti. V tomto ústavu také prof. Hyhlík dovršuje svou orientaci na aplikovanou psychologii, v jejímž oboru se stává předním znalcem.

Velikou krizí ve vědeckém vývoji prof. F. Hyhlíka bylo zrušení Čs. ústavu práce v r. 1951. Prof. Hyhlík odchází na Vojenskou akademii v Praze, současně působí externě na Vysoké škole pedagogické v Praze a od r. 1956 jako docent na filosofické fakultě UK v Praze na katedře knihovnictví, kde přednáší pedagogiku a pedagogickou psychologii se zvláštním zaměřením na knihovnickou a novinářskou praxi. S činností na katedře knihovnictví je spojena činnost v oblasti psychologie čtenáře, zvláště mladistvého, která má charakter publikační a výzkumný.

Koncem r. 1960 je prof. Hyhlík převeden na tehdejší Institut osvěty a novinářství (dnes fakulta sociálních věd a publicistiky), kde v r. 1962 zakládá a vede katedru psychologie a pedagogiky a kde byl také v r. 1963 jmenován řádným universitním profesorem pro obor pedagogické psychologie. V letech 1961-69 byl také proděkanem této fakulty a působil v celé řadě dalších akademických funkcí, zejména jako člen vědeckých rad ústavů a fakult vysokých škol, jejichž členem je i v současné době. F. Hyhlík je členem vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV, koordinátorem státního výzkumného úkolu VIII-4-4 "Pedagogika dospělých", předsedou rady stěžejního úkolu VIII-4, předsedou stálé oponentní komise resortního výzkumného úkolu ministerstva školství, vedoucím redaktorem časopisu Psychologie v ekonomické praxi a členem několika redakčních rad časopisů. Účastní se aktivně jako člen předsednictva sekce pedagogiky a psychologie a sekce pro výchovu k povolání práce v Socialistické společnosti pro vědu, kulturu a politiku, je rovněž místopředsedou Psychologické společnosti při ČSAV. Za činnost pedagogickou, osvětovou a politickou byl prof. Hyhlík oceněn řadou veřejných poct a uznání. Tak v r. 1970 mu byl udělen Řád práce, v r. 1965 vyznamenání Za vynikající práci, v r. 1968 mu byl propůjčen čestný titul "Zasloužilý učitel", v r. 1965 mu byla udělena Cena Národního výboru Hlavního města Prahy, v r. 1967 Cena ČSAV za popularizaci vědy, v r. 1971 bronzová medaile Karlovy university, téhož roku i pamětní medaile University Palackého a čestná uznání za rozsáhlou vědecko-popularizační činnost v Socialistické společnosti pro vědu, kulturu a politiku.

O jeho bohaté činnosti odborné svědčí i rozsáhlá přednášková činnost (přednesl na 350 přednášek za posledních 6 let), jeho činnost oponentská a recenzní (150 recenzí a oponentur od r. 1965 - 71), činnost publikační a časopisecká (54 publikací knižních, článků a studií).

Světónázorový vývoj prof. Hyhlíka začíná v třicátých letech kdy pracuje jako člen sociálně demokratické strany v Dělnické akademii a v jiných politicko-osvětových institucích. Za okupace připravuje se skupinou levicových intelektuálů školskou reformu a účastní se schůzek marxistického kroužku. Po ukončení druhé světové války se stává členem KSČ. Jako člen KSČ působí ve školské komisi při V KSČ, je členem závodní organizace KSČ Čs. ústavu práce, později členem útavrové organizace Vojenské akademie KG. Od r. 1948 je vedoucím stranické výchovy v základních kroužcích. V letech 1960-64 je prof. Hyhlík členem školské komise při OV KSČ, působí jako vedoucí Večerní školy při OV KSČ v Praze 1, jako lektor oblastní školy KSČ a člen Metodické komise pro stranickou výchovu při Ideologickém odd. ÚV KSČ (od r. 1970 dodnes). Je také učitelem kroužku nestraníků na fakultě sociálních věd a publicistiky. Jeho činnost politická byla oceněna pamětní medailí ÚV KSČ k 50. výročí založení strany (v r. 1971), pamětní plaketou ÚV NF k 50. výročí vzniku ČSR (v r. 1968), bylo mu uděleno čestné uznání OV KSČ v Praze 1 za plnění politických úkolů k 20. výročí Vítězného února (v r. 1968) a další čestná uznání v letech 1963, 1965 za jeho aktivní politickou činnost.

V r. 1968 se prof. Hyhlík neangažoval, naopak usilovat o konsolidaci na fakultě. Důsledný marxistický přístup a nekompromisní postoj v politických otázkách znásobují význam vědecké i popularizační práce prof. Hyhlíka.

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie projednalo návrh na volbu členem korespondentem prof. F. Hyhlíka a s ohledem na jeho činnost vědeckou, odbornou a popularizační jej doporučuje.

Člen koresp. J. Linhart DrSc,
předseda vědeckého kolegia pedagogiky a
psychologie ČSAV

Seznam publikací prof. F. Hyhlíka

1. Hlavní původní vědecké práce

1. Volba povolání v "Příručka pracovního lékařství", Praha 1949
2. Vybrané kapitoly z pedagogiky, Praha, SPN, 1955 (skriptum)
3. Jak studovat na vysoké škole, v "Úvod do studia na vysoké škole", Praha SPN, 1956
4. Metodika populárně vědecké přednášky. Praha, Orbis, 1957
5. Zkoušky vysokoškolských studentů (Metodické pokyny), Praha, SPN, 1957
6. Psychologie vojáka, Praha, ÚDA, 1958
7. Didaktika pro učitele vojenských škol, Praha, MNO 1962
8. Psychologie mladého čtenáře, Praha SPN, 1963
9. Psychologische und pädagogische Probleme in Bibliothekswesen, v Gegenstand und Methoden der Bibliothekswissenschaft, Leipzig 1963
10. Psychologické problémy studia pracujících na vysoké škole, v Pedagogické otázky vysokoškolského studia pracujících, Praha SPN, 1964
11. Výchovná práce vedoucího, v Vědecká organizace řídicí práce (red. J. Rezníček), Praha, NPL, 1964
12. Psychologické základy učení a vzdělávání dospělých, Ústí nad. Labem - Liberec, KOS, 1965
13. Některé sociálně psychologické problémy ve studiu dospělých, v Na pomoc studiu při zaměstnání, Olomouc-Ostrava, KPÚ 1965
14. Psychologische Probleme des Studiums der Erwachsenen, v Zeitschrift Deutsches Inst. f. Berufsbildung 1965
15. Obecná psychologie pro vedoucí školských a osobních oděle- ní, Praha, Strojírenský institut, 1966
16. Osobnost osvětového pracovníka, Bratislava, OÚ, 1969
17. Pedagogicko-psychologické a sociálně psychologické aspekty vzdělávání dospělých, Praha, Orbis, 1969
18. Kapitoly z rétoriky, Obzor, Bratislava 1972 (112 str.)

2. Odborné práce

1. Psychologie v hospodářském životě, v Podnikové hospodářství 1948/2
2. Výběr dorostu pro povolání a pro studium na školách vyšších stupňů, v Střední škola 1948/1-2
3. Volba povolání mládeže, v Sociální revue 1949/6-7
4. Pozornost čtenáře, v Novinářský sborník 1956
5. Četba a její vliv na utváření osobnosti (Psychologie čte- máře), Praha, SPN, 1958
6. Čím bude vaše dítě, Praha, SPN, 1958
7. Potřeby a zájmy lidí v socialistické společnosti, Praha, ÚDA 1958
8. O tělesných a duševních zvláštnostech dospívající mládeže, v Výchova dospívající mládeže, Praha, SPN, 1960
9. Metodika vzdělávání a výchovné činnosti mezi dospívající mládeží, Praha, Čs. společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí 1961
10. Duševní hygiena a pracovní vztahy lidí, v Hygiena duševní - ho života (red. J. Doležal), Praha, Orbis, 1961
11. Výchovný význam vedoucího hospodářského pracovníka, Praha, Vys. šk. stranická, 1962
12. Psychologické základy učení dospělých, Praha, Kabinet stu- dia pracujících při ÚDVU, 1963
13. Sociálněpsychologické problémy výchovy pracujících, Bratislava, OÚ, 1963
14. Základy pedagogiky a úvod do výchovy dospělých, Praha SPN 1963 (skriptum)

15. Utváření socialistických vztahů na pracovišti, Praha, Čs. společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí - OÚ, 1964
 16. Psychologische Probleme des Studiums de Erwachsenen, v Pädagogische und Psychologische Probleme des Studiums der Werktätigen, Luckenwalde, 1965
 17. Psychologické a výchovné problémy dospívání, Praha, Ústav zdravotní výchovy, 1966
 18. Kapitoly z pedagogické psychologie: základy pedagogické psychologie, Praha, Institut těžkého průmyslu, 1967
 19. Problémy naší mládeže, v Nová mysl 1967/9
 20. Psychologie řečníka a posluchače, v Sborník statí ke studiu řečnictví, Praha Vysoká škola politická, 1967
 21. Dospívající mládež a její výchova. Hradec Králové, KOS, 1968
 22. "Malé společenské skupiny a metody zájmových činností kulturních organizací", v Sborník: Příspěvky k teorii uspokojování zájmů v kulturních organizacích. Osvětový ústav, Praha 1968.
 23. Problems of Education, studie v čas. Czechoslovak Life, č. 11-12, 1969
 24. Vybrané otázky z psychologie vojáka, ÚDA, Ed. Směr 1970
 25. Pedagogika a psychologie dospělých, studie ve sborníku z mezinárodního symposia Vzdělávání dospělých, Praha 1970
 26. Problémy studentů prvých ročníků, článek v čas. Vysoká škola, roč. XIX, č. 4, str 162-166
 27. Volba povolání dospívající mládeže, studie v publikaci ABC rodinné výchovy II, SPN, Praha 1971,
 28. Některé psychologické podmínky výchovy a vzdělávání dospělých, článek ve sborníku: Moderní didaktika dospělých. KOS Plzeň
 29. Z vědecko-výzkumné práce z oboru knihovnictví, studie ve sborníku: Z teorie knihovnictví, SPN, Praha 1970
 30. Psychologické problémy vzdělávání dospělých, Nová Mysl II-1971
 31. Psychologické aspekty vzdělávání dospělých, sborník K základním otázkám výchovy a vzdělávání dospělých 1971
3. Ostatní práce odborné a popularizační
1. O volbu povolání, v Slovenský juh 195
 2. Jaké povolání si má volit naše mládež, v Rodiče a škola 1939/10
 3. Psychotechnické vyšetřování a poradenství u kvartánů, v Střední škola 1940/4
 4. Studentské poradenství a psychotechnické vyšetřování, v Ročenka Rodičovského sdružení při dívčím reál.gymnasium v Praze I, 1940
 5. Psychologické zkoumání ve službách školy a vzdělání, v Dělnická osvěta 1941/4
 6. Psychologie ve službách praktického života, v Dělnická osvěta 1941/4
 7. Volba povolání, v Dělnická osvěta 1941/9
 8. Charakter a povolání, v Časopis pro školní výchovu 1943/4
 9. Jak zkoumáme dítě pro správnou volbu povolání, v Čas.pro školní výchovu 1943/1
 10. Psychologické vyšetřování mladých, v Přítomnost 1943/38
 11. Volba povolání, v Čas.pro školní výchovu 1943/3
 12. Výchova učňů a mlad istvých dělníků, Praha, Orbis 1944 (spolu s M.Adamcovou), Práce 1949
 13. Volba povolání, v Pedagogický průvodce 1946/10
 14. Volba povolání našeho dorostu, v Naše řemeslo 1946/51

15. Volba povolání naší mládeže, v Československé epištolu 1946/5
16. Výběr a hodnocení lidí, v Praze a člověk (Ústav lidské práce) 1947/11
17. Další úkoly a cíle poradenství pro volbu povolání, v Informace ÚDP 1948/1
18. Student a práce, v Rodinná výchova 1948/2
19. Vliv prostředí na úspěch ve studiích, v Rodinná výchova 1948/8
20. Duševní život dítěte školního věku v Péče o správný duševní vývoj dítěte, Praha MPSP 1949
21. Prostedí a školní prospěch, v Rodinná výchova 1949/8
22. Volba povolání, v Rodinná výchova 1949/2
23. Volba povolání kvartánů a kvintánů, v Rodinná výchova 1949/7
24. Volba povolání v plánovaném hospodářství, v Nová škola 1949/7-8
25. Domovy mládeže, Praha Práce 1950 (společně s M. Adamcovou)
26. Volba povolání naší mládeže, Praha, Čs. ústav práce 1950 (společně s M. Adamcovou)
27. Čím budou, v Rodinná výchova, 1950/8
28. Do kterých povolání především, v Rodinná výchova 1950/9
29. Duševní život pracujícího dorostu, v Zpravodaj pro výchovu pracujícího dorostu v přesném strojírenství 1950/7
30. Hodnocení práce, v Rodinná výchova 1950/5
31. Naše děti ve výběrových školách, v Rodinná a škola 1950/2
32. Nový poměr ke společenskému vlastnictví, v Pracující dorost 1950/3
33. Rodiče posuzují své děti, v Rodinná výchova 1950/6
34. Psychologie dospívající mládeže, v Zdraví lidu 1951/11
35. Trest jako výchovný prostředek ve středisku, v Pracující dorost 1951/6
36. Podmínky úspěšného cvičení, v Vojenský akademik 1952/2
37. Jak se utváří charakter člověka, v Mladá fronta 1954/304
38. Rozdíl mezi vrozenými a získanými vlastnostmi, v Mladá fronta 1954/293
39. Utváření charakteru v socialistické společnosti, v Mladá fronta 1945/309
40. Doba dospívání, v Mladá fronta 1955/39
41. Metodika populárně vědecké přednášky, Praha, Čs. společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí, 1956
42. Využití poznatků psychologické vědy při vyučování dospělých, v Lidové kursy ruštiny 1956/7
43. Vztah mezi textem a ilustrací, v Novinářský sborník 1956/1
44. Láska k vojenskému povolání, v Obrana lidu 1957/88
45. Nebojte se psychologie, v Zápisník 1957/11
46. O vztazích mezi chlapci a děvčaty, v Rodina a škola 1957/4
47. Osobnost a individuální výchova, v Obrana lidu 1957/67
48. Statečnost a zbabělost, v Zápisník 1957/15
49. Vůle a její význam při výchově morálních vlastností vojáka, v Lidová armáda 1957/12
50. Výzkum zájmů a četbu u dospívající mládeže, v Knihovnik 1957/4
51. Psychologie v hospodářském životě a v práci vedoucích pracovníků, Praha, ministerstvo stavebnictví, 1958
52. Zásady komunistické morálky a morální profil funkcionáře ČSM, Praha, ÚV ČSM 1959.
53. O dětských lžích a krádežích, v Vlasta 1959/33
54. Poznáte se u svých spolupracovníků? v Výstavba Slovenska 1959/36

55. Volba povolání dospívající mládeže, v Zpravodaj předsednictva ÚV Odborového svazu zaměstnanců školství 1959/2 (spolu s J.Návákem)
56. O tělesných a duševních zvláštlostech dospívající mládeže, v Výchova dospívající mládeže, Praha ŠPN, 1960
57. Volba povolání dospívající mládeže, v Odborná učiliště a učnovské školy, Praha, SPN, 1960
58. Charakter a temperament člověka, v Bezpečnost 1960/51a1961/1
59. Podstata psychologie, v Bezpečnost 1960/45
60. Před volbou povolání, v Rodina a škola 1960/1
61. Rozumové a poznávací schopnosti, v Bezpečnost 1960/47
62. Rozumíme si s dospívající mládeží? Praha, ÚV Odborového svazu zaměstnanců školství 1961
63. Jak poznáváme lidi, v Bezpečnost 1961/1
64. Jaká je naše dospívající mládež, v Bezpečnost 1961/1
65. Proč potřebujeme znát charakterové vlastnosti lidí, v Bezpečnost 1961/5
66. Přiměřené požadavky na dítě, v Předškolná výchova 1961/1
67. Psychologické základy vyučování dospělých posluchačů v Zemědělská škola 1961/3
68. Volba povolání dospívající mládeže, v Odborná učiliště a učnovské školy, Praha SPN, 1961
69. Kdy je dítě zralé pro školu? v Předškolná výchova 1962/8
70. O významu psychologie a pedagogických zásad při vzdělávání dospělých, v Osvětová práce 1962/24
71. Problémy psychologie práce, v Věda a život 1962/10
72. Volba povolání dospívající mládeže, v Odborná učiliště a učnovské školy, Praha SPN, 1962
73. Psychologie čtenáře, Bratislava SPN, 1963 (skriptum)
74. Charakteristika dospívající mládeže, v Práce propagandisty mezi mládeží, Praha, Mladá fronta, 1963
75. Kolik chce a kolik může (Opsychologických zvláštlostech mladé generace) v Práce mladých 1963/19
76. Průzkum výrobní práce vysokoškolských studentů, v Školství a kultura, 1963/24
77. Uvažujte o volbě povolání svého dítěte, v Rodina a škola 1963/3
78. Volba povolání dospívající mládeže, v Odborná učiliště a učnovské školy, Praha SPN, 1963
79. Všimáte si schopností a dovedností mládeže, v Rodina a škola 1963/4
80. Umíte studovat? Praha NPL, 1964 (společně s K.Škodou)
81. Jak se utvářejí přání a zájmy dětí, v Rodina a škola 1964/5
82. Kdo působí na rozhodování mládeže pro volbu povolání, v Rodina a škola 1964/6
83. Sociologický a sociálně psychologický výzkum na vysokých školách, v Vysoká škola 1964/1
84. Hesla pro pedagogický slovník, díl I. (red. B. Kujal), Praha SPN, 1965: Binet, čítí, duševno, charakter, charakteristiky žáků, charakteristiky žáků v mateřské škole, chtění, intelekt, interakce, intuice, křivky, nervismus - díl II. (Praha SPN 1967: parapsychologie, pedagogická psychologie, potřeba, psychologie, roztržitost, sebezpozorování, sebevýchova a sebevzdělání, typologie, vlastnosti duševní, vzdor.
85. Ako sa utvárajú želania a záujmy detí, v Rodina a škola 1965/6
86. Předmět a význam sociální psychologie, v Osvětová práce 1965/4
87. Psychologie osobnosti, Praha, Strojírenský institut, 1966
88. Psychologie v hospodářském životě, Praha, Strojírenský institut, 1966
89. Hesla pro Slovník ekonomiky průmyslu a vědeckého řízení (red. J. Řezníček), Praha, Svoboda 1967

90. Jak studovat? v Universita Karlova 1967/18
91. Příspěvek k psychologické analýze činnosti mistrů, v K problémům psychologie osobnosti, Praha, Akademia 1967 (společně s J.Růžičkou, a O.Matouškem).
92. Psychologické a pedagogické problémy v práci s dospívající mládeží v knihovnách, v Mládež a knihovny (sborník, red.D.Helbichová a J.Žaloudková), Praha, Státní knih. ČSSR, 1967.
93. Psychologické otázky studia při zaměstnání, v Praze vzdělávání pracujících na středních školách, Praha SPN, 1967.
94. Psychologie v denním životě, v Rudé právo 1967 (nedělní vydání od ledna do března)).
95. Psychology and Management, v Czechoslovak Trade Unions 1967/3
96. Psychologické složky přípravy budoucích učitelů reálných předmětů, v Fyzika ve škole 1968/2
97. Psychologický pohled na tvoření kolektivu, v Kapitoly o tvoření kolektivu v dětské organizaci, Praha, Mladá fronta, 1968.
98. Psychoza zkoušek, v Forum 1968/6
99. Psychologie v hospodářském životě, v Odborář 1969/12